

Preek n.a.v.
Zondag 10 Heidelberger Catechismus
door
Ds. J. H. Adriaanse

avonddienst januari 2003

In de Hervormde kerk te

Dinteloord en Prinsenland

Afkondigingen

Voorzang: Psalm 85 : 2 en 3

Votum en groet

Zingen Psalm 89 : 1 en 3

Apostolische Geloofsbelijdenis

Zingen Psalm 144: 2

Gebed om opening van het Woord

Lezen Job 1

zondag 10 Heidelbergse catechismus vraag en antwoord 27 en 28

Zingen Psalm 65 : 1, 3 en 6

Prediking

Gemeente,

Het is altijd weer aangrijpend als je het leest. Het begin van het boek Job en ziet wat daar gebeurt, het gaat over Job De man uit het land Uz. En Job was niet zomaar de eerste de beste, dat blijkt uit de beschrijving. Het was een aanzienlijk man. Gezegend met grote rijkdommen. En daarnaast ook, en dat is zeker niet onbelangrijk, Job was een vroom en Godvrezend mens, wijkende van het kwaad. Dat bleek in alles wat hij deed. Dat kon je zien hoe hij met zijn knechten omging. Dat kon je ook daarin zien hoe hij de zorgen over zijn kinderen in het gebed bracht tot God. en zo ging het leven van Job zijn gang. Totdat er wat gebeurde. Niet iets, nee eigenlijk alles wat er mis kon gaan. Dat ging ook niet. Het werd zijn kinderen fataal. Ze waren samen om feest te vieren. Het huis stortte in, en ze zijn allen omgekomen. En al die berichten die kreeg Job achter elkaar te horen. Het ene was nog niet verteld of het andere kwam al binnen.

Weer een nieuwe tijding van onheil. Alles was Job kwijtgeraakt op een nacht... alles. Zijn bezittingen, zijn rijkdommen ,maar ook zijn nageslacht, zijn kinderen. Alles weg.. van zon grote rijkdom in een klap in diepe armoede. In onze taal is dat een spreekwoord geworden “Zo arm als Job” Als alles je wordt ontnomen. “Een Jobstijding “ een bericht wat je krijgt als het lijkt of alles instort.

Dieper en zwaarder kun je eigenlijk niet getroffen worden. Job als een toonbeeld van diep menselijk lijden. Zoveel als Job moest meemaken is aangrijpend als je ziet wat Job overkwam. Maar minstens zo aangrijpend wat hij zegt, hoe hij regeert, gebogen op de grond, met gescheurde klederen. En dan brengt hij het naar voren “naakt ben ik uit mijns moeders buik gekomen, naakt zal ik daarheen wederkeren”. Je komt naakt op de wereld en naakt ga je er weer vandaan. Als je geboren wordt heb je niets en eenmaal in het uur van je sterven moet je ook alles achterlaten, kun je niets meenemen. En als Job dat heeft gezegd dan horen we zijn belijdenis. 't Is geen grote belijdenis, in het Hebreeuws maar acht woorden. Maar daarin samengevat zit alles in. Een belijdenis met een indruk wekkende diepte. De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen. De Naam des Heere zij geloofd. Zoveel meegemaakt en toch...Hij heeft gegeven, Hij heeft genomen en uiteindelijk Zijn Naam zij geprezen. In alles wat hem overkomt wil en kan Job God niet loslaten.

Hoe dat kan? Dat heeft denk ik alles te maken met geloof in God en in Zijn voorzienigheid. Daarom heb ik vanavond dit Bijbelgedeelte ook gelezen. Het gaat vanavond in de catechismus over de voorzienigheid.

De vorige keer in zondag negen ging het over God de Heere als de Schepper van hemel en aarde. Alles wat er is, wat wij mensen kunnen zien wat wij waarnemen dat is voortgekomen uit de scheppende hand van God. God heeft het gemaakt. Heel bewust. Met ook een bepaalde bedoeling. De werkelijkheid van de dingen die we zien is niet zomaar ontstaan, zoals de hedendaagse mens zichzelf probeert wijs te maken. Nee God was het die de eerste was. Hij stond aan het begin en voordat er ook maar iets was, was Hij er al God is zonder begin. En dat is voor ons kleine beperkte mensen niet te voor te stellen. Toch is het zo. We denken aan psalm 90 de psalm die op oudjaarsavond ook is gezongen. “Eer berg en rots uit niets geboren waren van eeuwigheid een God die eeuwig leeft.” Een God die eind noch oorsprong heeft. God is niet ontstaan, nee God was er altijd al. Deze God die oneindig veel groter is dan wij

ons kunnen voorstellen, deze God heeft alle dingen geschapen. De hemel, de aarde, de zon, de maan, de sterren en planeten, de dieren de mensen, alles. Een heel groot wonder. Als je ziet hoe mooi het leven in elkaar zit. En mensen kunnen heel veel, en zijn vaak heel kundig op het gebied van techniek, en elektronica, mar een ding kunnen we niet. Leven maken. Leven kapot maken dat kunnen we wel.

Maar leven doen ontstaan dat is nog nooit iemand gelukt. Dat kan niemand, dat het wonder van Gods schepping, dat is te danken aan Gods macht en wijsheid. De Bijbel begint in Genesis een met de woorden “in de beginne schiep God de hemel en de aarde” dat wijst op God de Almachtige de Schepper zeker. Maar de belijdenis zegt nog meer. Hij heeft niet alleen vroeger, heel lang gelden de Hemel en de aarde geschapen. Nee God gaat nog steeds door met Zijn werk. Het is niet met eerbied gesproken, dat de Heere God nu klaar is, dat Hij als het ware met de armen over elkaar zit. Dat Hij afwacht wat er verder gebeurt. Nee de catechismus zegt het anders; De eeuwige vader van Onze Heere Jezus Christus heeft niet alleen Hemel en aarde uit het niet geschapen, maar Hij onderhoud en regeert ze ook, door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid.

God heeft Zijn Schepping niet in de steek gelaten. God blijft er zorg voor dragen. Het is niet zo als ik vorige keer heb gezegd. Ik heb het voorbeeld gebruikt. Dat God een klok heeft gemaakt. Dat Hij al de wieltjes en radertjes netjes op zijn plaats heeft gezet, dat hij de boel heeft opgewonden, en dat Hij nu maar ziet hoe het loopt. God is en blijft bewogen met Zijn schepping. God kan Zijn schepping niet loslaten. Ik las bij de voorbereiding een mooi voorbeeld. God heeft de wereld niet geschapen zoals bijvoorbeeld een kunstenaar een beeldhouwer. Die beeldhouwer die maakt dat, daar is hij mee bezig, misschien al een hele lange tijd, maanden jaren. Maar er komt een moment dan is het klaar. Dat zet hij het ergens neer en dan kan het daar staan. Een plek waar het kan blijven. Zo, is reeds gezegd God doet het anders, want zo kan God het niet doen.

Toen de Heere God de wereld had geschapen, toen was er

geen enkele plek denkbaar waar Hij die wereld zou kunnen laten rusten. Hij kan Zijn schepping nergens neerzetten. En daarom is Hij als het ware genoodzaakt altijd al eeuwen lang die schepping in stand te houden. Hij heeft en Hij houdt Zijn schepping in de hand.

Dat is een mooi beeld misschien maakt het ook wel iets duidelijker. God heeft niet allee de dingen geschapen maar Hij laat ze ook niet meer los. Hij houdt ze in stand.

De catechismus noemt dat voorzienigheid, voorzienigheid dat woord kom je op die manier ook niet letterlijk in de Bijbel tegen. Wel hetgeen wat er achter zit.

Dat is in de Schrift te vinden. Voorzienigheid. We kunnen denken aan de bekende geschiedenis uit Genesis 22 Abraham die in een stille nacht in zijn tent ligt te slapen, die opeens de stem van God te horen krijgt, met een ontstellende boodschap, Abraham moet zijn enige zoon gaan offeren. Zijn eigen Izaäk die hij zo innig liefheeft. Hij moet hem gaan offeren op een van de bergen die God hem zal wijzen. En als ze op reis gaan Abraham en zijn zoon dan horen we Abraham zeggen “God zal zichzelf een offer ten brandoffer voorzien”. En als later een ram wordt geofferd in de plaats van Izaäk, dan horen we het opnieuw “De Heere zal het voorzien”

Het gaat me om dat woordje ” Voorzien”. Voorzien dat is letterlijk voor zien. Vooruit zien, God weet heel letterlijk vooruit wat er zal gaan gebeuren. Hij weet het allemaal al lang van tevoren. En das waar. Voor God is alles volmaakt bekend God is alwetend. Maar dat woord voorzien, dat betekend nog meer.

Ergens in voorzien dat is ook ergens voor zorgen. Dat is ook met ons en dan zeggen we gewoon in ons spraakgebruik; dat je voorzieningen treft. Je pensioen voorziening. Alvast zorgen voor later. Zorgen voor je oude dag. Of je kunt iemand voorzien van dingen, die hij nodig heeft. Dat heeft ook alles te maken met het woord van Abraham; de Heere zal het voorzien.

God ziet en doorziet alle eeuwen, Hij weet alle dingen, Hij voorziet de moeite en het verdriet, en daarom kan Hij er ook in voorzien. God ziet en weet wat voor Zijn schepping goed is. Hoe groot de nood ook is Hij draagt Zijn schepping er doorheen. Dat is

Zijn Vaderlijke zorg.

En daarom wordt er in vraag 26 in 't geloof beleden; dat God voor alle nooddrift voor lichaam en ziel zorgt, dat Hij er voor zorgt dat alle dingen voor degene die Hem vrezen medewerken ten goede.

Vraag 27 gaat er verder op in. Wat verstaat gij door de Voorzienigheid Gods? In het voorgaande is het aal even aangestipt. En nu wordt gevraagd; wat versta je eronder. De voorzienigheid, hoe moet je dat nu eigenlijk zien. En het antwoord: De Almachtige en alomtegenwoordige kracht van God waar door Hij hemel en aarde als met Zijn hand onderhoud en regeert.

Er is dus sprake van een soort onzichtbare hand. Zo noemt de catechismus het. De kracht van God. de hand waarmee God werkt. Dezelfde kracht als waar Hij alle dingen gemaakt heeft. De Almachtige kracht van God. en door die kracht draagt Hij ook alle dingen die Hij tevoren zelf geschapen heeft.

Hij is een God, die voortdurend, blijvend zorgt. Als een hen kuikentjes heeft dan zorgt ze ervoor Ze beschermt haar jongen. Ze gaat voedsel zoeken, en ze voedt haar jongen op. Maar het stopt een keer, als het moment gekomen is als de jongen op eigen benen kunnen staan. Dan trekt moeder zich terug, dan moeten ze het zelf proberen te redden. Dat zie je eigenlijk in de hele natuur.

Bij God is het anders, God kan niet loskomen van het maaksel dat Hij heeft voortgebracht. Hij heeft zijn eigen werk veel te lief. God laat Zijn zorg erover gaan. En dat blijft. Dat kom je in de schrift telkens weer tegen. Ik denk aan Davis die in psalm 139 uiting geeft aan zijn vertrouwen op Gods zorg en leiding. Gij omringt mijn gaan en mijn liggen. Gij bezet mij van achter en van voren, Gij legt uw hand op mij. De Heere houdt alles in stand. Als Hij dat niet zou doen dan zouden wij er al lang niet meer zijn. Elk moment elke seconde zijn wij mensen afhankelijk van Gods almachtige en alomtegenwoordige trouw. Elk moment. Dat beseffen wij meestal niet. We vinden het eigenlijk maar heel gewoon als het gaat zoals het gaat. Als alles zo zijn gewone gangetje gaat. Dan denken we eigenlijk dat het vanzelfsprekend is, dat het zo hoort. Al;s God zijn hand zou terug trekken dan zou onze adem ophouden. Ons

hart zou niet meer kloppen. Kortom zonder Zijn kracht zou het leven van het ene op het andere moment ophouden. Gods voorzienigheid, dat is een zorg die geldt in het persoonlijke leven. Maar die voorzienigheid gaat ook veel verder. God onderhoud en regeert namelijk hemel en aarde en alle schepselen. Het gaat over de kleine dingen maar ook over de grote dingen. De loop van de zon en de maan en de sterren. De wisseling van de seizoenen, alles staat onder Zijn leiding. Als we luisteren naar de catechismus dan horen we het zeggen, loof en gras regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede. Alle dingen niet door toeval, Hij zorgt ervoor. Das een hele lijst. Hier in antwoord 27 heel veel dingen waar je als mens in het leven mee te maken krijgt die worden er in genoemd. We weten het allemaal tegenslagen, ziekte armoede ellende, verdriet, dat zijn dingen die aan niemand voorbijgaan. Elk huis heeft zijn kruis. Elk hart heeft zijn smart.

Het wordt hier allemaal genoemd. Moeite, maar ook zegeningen. Dat is de andere kant. Als je goed leest is dat opvallend dat die zegeningen als eerste worden genoemd. Het begint met loof en gras, dan regen vruchtbare jaren. Spijs en drank. Gezondheid rijkdom. Positieve dingen dat is niet voor niets. Als wij beginnen dan beginnen we meestal aan de andere kant. Dan beginnen we met klagen. Dan hebben we het eerst over de dingen die we niet hebben. En dan zitten we zo gemakkelijk in het negatieve zonder dat we op het positieve letten.

De catechismus wil ons er vanavond op wijzen, dat de dankbaarheid voor Gods zegeningen in alles uiteindelijk de overhand moet hebben. Als het goed is, is het christelijke leven gestempeld door de dankbaarheid en de verwondering, vanwege Gods grote goedheid.

Verwondering, omdat God ons zegeningen geeft die we absoluut niet hebben verdiend. Vraag 26 spreekt over dit leven als over een jammerdal. Dat is de typering van de wereld waarin wij leven. Een jammerdal. Misschien dat we vanavond zouden zeggen; wat een verschrikkelijk woord; jammerdal. Je zou er gedeprimeerd van

worden. De schrijvers van de catechismus dat moeten wel heel zwartgallige mensen zijn geweest. Die nooit de zon zagen schijnen vanwege hun kijk op de wereld. Maar toch gaat het hier over mensen die beseften dat ze leefden in een gebroken wereld, in een door de zonde aangetast jammerdal. En vandaar hun verwondering over Gods trouw aan een gevallen schepping. Alle dingen ze komen niet toevallig, maar ze komen van Hem. Juist ook die aller gewoonste dingen van het leven. Die worden hier in de eerste plaats genoemd. Gras en loof, als het jonge groen uitspruit, dan is dat een wonder. Maar ook de andere dingen. Vruchtbaarheid, regen, het dagelijks voedsel, gezondheid, het licht uiteindelijk in Zijn hand. Het zijn de dingen die wij mensen nodig hebben, de dingen die niet vanzelf komen.

Wij moderne mensen zijn wat dat betreft eigenlijk steeds verder bij het Woord van God af komen te staan. Want we hebben het over de natuur over de wetten van de natuur. dan denken we aan iets dat eigenlijk los zou staan van God. De natuur als een zelfstandig onafhankelijk iets. Waar je aan onderworpen bent. En ik weet best dat er heel veel van wat er gebeurt dat je dat kunt verklaren op een wetenschappelijke manier. Maar vaak denk ik wel eens dat wij mensen de neiging hebben om God weg te verklaren uit de werkelijkheid. De natuurwetten bestaan het zijn de middelen die God gebruikt. God werkt in de regel niet buiten de gewone dingen om.

Uiteindelijk staat God boven de wetten van de natuur. Daarom is het zo dat de natuurwetten geen wetten zijn van de natuur maar eigenlijk moet je spreken van wetten voor de natuur. God heeft ze gegeven opdat de natuur zijn loop zou hebben. Maar God blijft uiteindelijk in dat alles de Almachtige. Hij was het de aan Noach Zijn belofte heeft gegeven. Dat zaaiing en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dat dag en nacht niet zullen ophouden het is Zijn wil dat de omwenteling van de aarde en de zon en de afwisseling van de seizoenen er zijn zoals ze zijn. Dat is het geloof waar in de catechismus van getuigd wordt God heeft alles in Zijn hand. En dan gaat het zelfs veel verder. Maar dan moet ik vanavond ook eerlijk

zeggen, dan komen we eigenlijk op het punt, waar velen het niet meer mee kunnen maken. Want zo lezen we aan het einde van antwoord 27 alle dingen of het nu vreugdevolle dingen zijn of misschien hele droevige; alle dingen daarvan wordt beleden, dat ze niet bij geval maar uit Gods Vaderlijke hand ons toekomen. Het is dus niet zo dat er een bepaald soort noodlot bestaat. Mensen leven nogal eens met die gedachte. Daar hebben we het nog wel eens over. Ook in de kerk, en dan noemen we het geen noodlot maar dan gebruiken we vaak andere uitdrukkingen. Je moet het maar nemen zoals het komt. Of; het moest nu eenmaal zo zijn. Wat er voor je weggelegd is daar moet je maar in berusten. Dan denken wij mensen misschien aan een soort blinde macht. Waar niets, wat totaal niets tegenin te brengen is. dat je eigenlijk maar moet afwachten wat er komt.

En gemeente dat is misschien scherp, en toch is het zo. In wezen is het een heidense gedachte. Het rekent niet met een God niet met een Iemand met een hoofdletter maar met een iets. Een noodlot of hoe je het ook noemt. Iets grilligs waar je geen vat op kunt krijgen. Wat je maar gewoon moet laten komen, je moet het maar over je heen laten komen. Je kunt er niets aan doen... of.. het klinkt misschien wat vromer het zijn geen mensen die het je aan doen dus..... dus moet je er maar in berusten. Das maar het beste... en dan is het vaak een doffe berusting die heel dicht in de buurt komt van een heidens noodlot denken.

En het is waar, er gebeuren dingen die ontzaglijk moeilijk kunnen zijn. Dingen die je leven ontzaglijk zwaar kunnen maken. Ongelukken, ziekten, tegen slagen, zoveel dingen waar je geen antwoord voor hebt. Dingen waarbij je alleen maar stil kunt zijn. Sprakeloos. Dat je soms beter met de dichter van Psalm 39 je hand op de mond kunt leggen. Zoveel vragen. En toch, toch blijven spreken over Gods voorzienigheid.

En dat is ook de diepe troost die er spreekt uit de catechismus, dat al die dingen maar niet zomaar bij toeval op je afkomen. Maar het geloof mag het belijden dat het uiteindelijk voortkomt uit Gods Vaderhand. Dat betekent echt niet dat de

schrijvers van de catechismus er geen benul van hadden hoe moeilijk het mensenleven soms kan zijn. Integendeel het is voor ons soms moeilijk voor te stellen wat zij in die tijd hebben meegemaakt.

Vreselijke ziekten, epidemieën, waardoor grote delen van de bevolking stierven. Hongersnoden, vervolging vanwege het protestantse geloof.

Olevianus een van degene die aan de catechismus heeft meegewerkt , moest zijn vrouw en kinderen al op jonge leeftijd naar het graf brengen. De moeiten en de zorgen van het leven van heel dichtbij meegemaakt. En dan toch na al die ervaringen na al die dingen, toch die belijdenis. Dat alle dingen; voorspoed, en tegenspoed gezondheid en ziekte, niet bij geval maar uit Gods Vaderlijke hand mij toekomen. En dat is heel wat.. dat zeg je niet zomaar want als het gebeurt, laten we eerlijk zijn, dan wordt je als mens vaak opstandig. Als God je er niet voor bewaart. Dan gaat die vuist omhoog. Of.. dat is een andere reactie van de mens; zon God die zulke dingen veroorzaakt ..nee, praat me er niet van. Daar wil ik niks mee te maken hebben.

Ik denk aan de schrijver Maarten het Hart. In een van zijn boeken schrijft hij dat zijn moeder ongeneeslijk ziek is. dat er mensen zijn die spreken over de lijding van God. en daar wil hij niks van weten. Hij verwenst het geloof in de God waar zondag 10 van de catechismus over spreekt, en das niet alleen bij Maarten het Hart zo. Dat is in heel veel gevallen zo. Als het daar over gaat, als het gaat over de voorzienigheid. Als het gaat over de hand van God, dan merk je vaak de haat en de tegenstand. Daar willen mensen niet van weten. En toch willen vanavond de schrijvers van de catechismus het eerlijk en oprecht belijden. Alle dingen ze komen vanuit Zijn Vaderlijke hand. Daarmee is direct ook het geheim gegeven. Want het gaat hier om het geheim van het geloof. Het gaat hier immers om een belijdenis. Het is een geloofsbelijdenis. En elke vraag van de catechismus stuk voor stuk, kan ten diepste slechts in het geloof gezegd en beleden worden. Alleen in het geloof. Alleen in de verbondenheid met Jezus Christus. Alleen dan is er werkelijk het vertrouwen, op de Vaderlijke hand van de Heere

God. en daarom spreekt de catechismus ook niet over zo maar een hand. Het is niet de hand van een vreemde, het is niet zomaar de hand van een willekeurig iemand. Nee het is Gods Vaderlijke hand het is de hand van Vader die uiteindelijk weet wat voor mij het beste is. dat vertrouwen dat is er alleen maar in die persoonlijke verbondenheid met de Heere. Buiten het geloof, ja dan kom je als mens tegen deze belijdenis in opstand. Dan wil je er niet van weten.

Maar in het geloof dan is er ondanks alles ondanks alle moeite en tegenslagen toch dat zicht op de Heere Jezus Christus. En dan ga ik zien, dan laat God me het zien dat die Vaderlijke hand waarmee hij Christus leidde langs kruis en opstanding naar het leven, dat, dat die zelfde Hand is als waarmee Hij ook nu nog mijn leven leidt. Das een heel persoonlijk vertrouwen, alle dingen gebeuren niet toevallig, dan zou het pas echt erg zijn. Dan zouden wij mensen pas echt onderworpen zijn aan de grillen van het noodlot. Nee, het is niet maar zo.

Want de troost is; het loopt God nooit uit de hand. Dat betekent zeker niet dat de catechismus wil beweren dat God zelf het kwaad veroorzaakt. Zeker niet. Verre van dat. Maar dat betekent wel dat God de Almachtige is. dat Hij alle dingen kan gebruiken om Zijn plan uit te voeren. En daarom wordt er ook beleden.. Dat de Heere al het kwaad in dit jammerdal mij ten beste wil keren. Da is denk ik ook het geheim van de woorden die Job sprak. De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen de Naam des Heere zij geloofd. In alles wat over je heen komt, hoe diep het ook gaat, ook al heb je misschien op duizend vragen geen enkel antwoord. En toch dat je toch God niet los kan laten.

Das genade dat is vertrouwen. Dat is eigenlijk het vertrouwen waar heel de catechismus en zeker dat waar vanavond zondag 10 van spreekt. Om alle dingen allen maar te zien op Hem. In tegenspoed geduldig. In voorspoed dankbaar. Geduld dankbaarheid zijn allebei dingen die niet uit onszelf komen. Een groot wonder is het als God zelf het wil geven. Het is uiteindelijk alleen maar uit Hem geloof in Hem. Vertrouwen op Zijn voorzienige leiding. Ook het geduld in tegenspoed. De dankbaarheid in

voorspoed dat is genade, dat is Gods eigen werk.

Hij doet het opdat wij het met Paulus zouden gaan uitroepen; als God voor ons is wie zal tegen ons zijn. Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen ja dat niets ons kunnen scheiden van de liefde Gods welke is in Christus Jezus onze Heere.

Amen.

Zingen Psalm 104: 17

Gebed

Zingen Psalm

Zegen.

